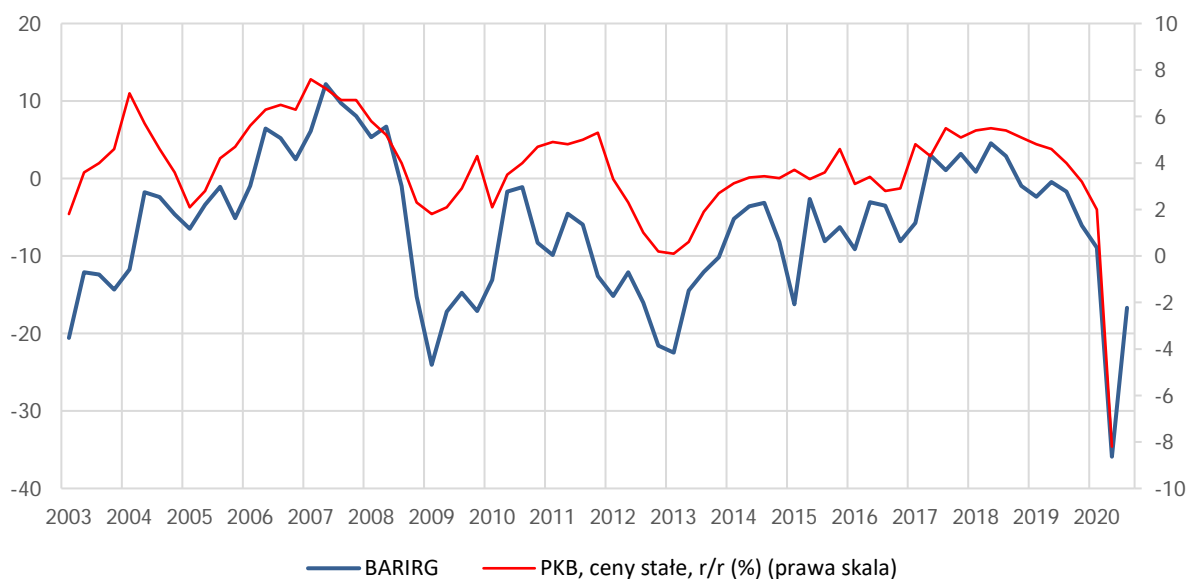

II. KONIUNKTURA W GOSPODARCE POLSKIEJ – BAROMETR KONIUNKTURY

W trzecim kwartale 2020 r. wartość barometru BARIRG wynosi -16,7 pkt. W porównaniu z poprzednim kwartałem nastąpił wzrost o 19,2 pkt. W porównaniu z trzecim kwartałem roku ubiegłego odnotowano natomiast spadek wartości barometru o 15 pkt. Trzeci kwartał roku na ogół przynosi ujemną wartość barometru BARIRG, zazwyczaj też jest ona niższa niż w drugim kwartale roku¹. Odnotowany wzrost w skali kwartału jest efektem podnoszenia się gospodarki ze stanu hibernacji w kwartale II z powodu pandemii. Wartość BARIRG jest znacznie niższa od dotychczasowej średniej dla trzeciego kwartału, a także średniej wartości ujemnych, które wynoszą odpowiednio: -5,6 pkt i -8,25 pkt.

Rysunek 1. Barometr IRG SGH i PKB w Polsce w latach 1999-2020.

Źródło: opracowanie na podstawie danych IRG SGH i Eurostat.

Wszystkie składowe barometru przyjęły wartości ujemne, po raz drugi z rzędu. Nie ulega wątpliwości, że powodem tak niskich ocen jest pandemia COVID-19 i zastój w wielu obszarach działalności gospodarczej, niekoniecznie ujętych w barometrze. W historii barometru IRG SGH, tj. od 1999 r., zaledwie pięciokrotnie wartości wszystkich składowych barometru były ujemne.

Najniższe wartości przyjęły wskaźnik koniunktury w sektorze bankowym², -30,2 pkt, i wskaźnik kondycji gospodarstw domowych, -25,9 pkt. Wskaźnik koniunktury w budownictwie wyniósł -18,3 pkt, a w przemyśle przetwórczym -11,9 pkt. Wartości wskaźników koniunktury w handlu i rolnictwie są do siebie zbliżone, równe odpowiednio: -4,8 i -4,6 pkt. Z wyjątkiem rolnictwa i gospodarstw domowych, dla których wskaźnik kondycji ma długą historię bardzo niskich poziomów, odnotowane wartości

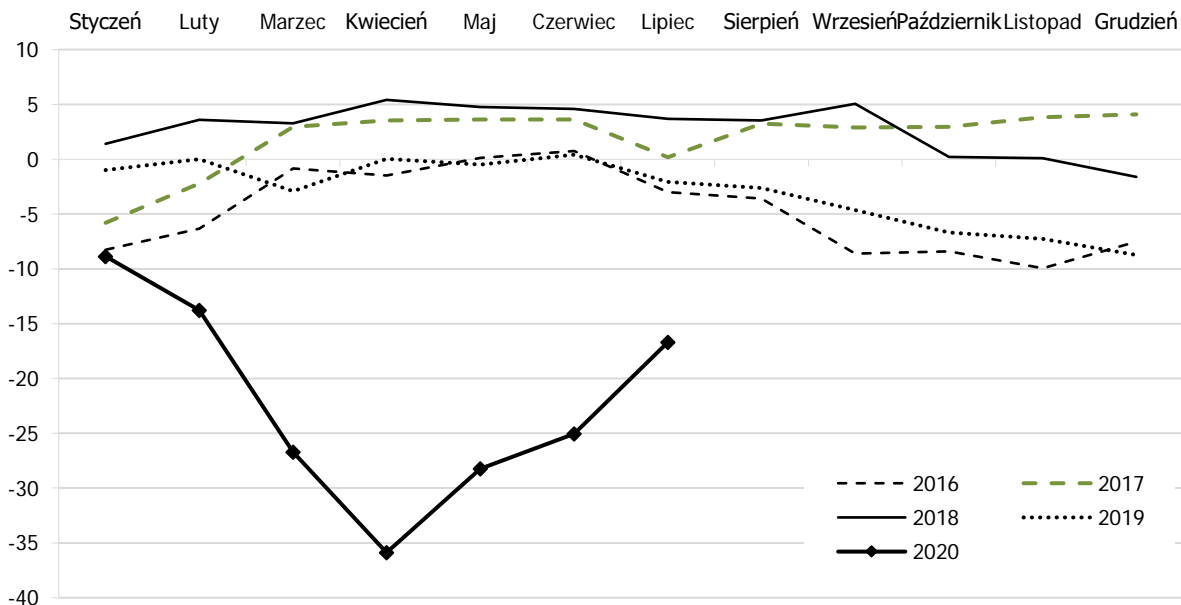
¹ Barometr IRG SGH jest syntetycznym miernikiem koniunktury w gospodarce polskiej. Do końca 2019 r. uwzględniał wskaźnik koniunktury w transporcie samochodowym (obliczany przez Instytut Transportu Samochodowego w Warszawie na podstawie badań własnych), który z reguły przyjmował w III kwartale wartości znacznie wyższe niż w drugim. Z tego powodu również barometr koniunktury na ogół w trzecim kwartale roku przyjmował wartości wyższe niż w kwartale drugim. Zmiana konstrukcji barometru wprowadzona z początkiem 2020 r. (zmniejszenie liczby składowych z 7 na 6 oraz zmiana wag dla poszczególnych składowych) poskutkowało odmiennym wzorcem zmian w skali kwartału właśnie w odniesieniu do trzeciego kwartału roku.

² Na potrzeby opracowania barometru IRG SGH wskaźnik koniunktury w bankowości liczony jest jako średnia ważona wskaźnika IRGBAN i wskaźnika prognozowanej koniunktury w bankowości, o których mowa w rozdziale VII, z wagami równymi, odpowiednio: $\frac{2}{3}$ i $\frac{1}{3}$. Wynika to stąd, iż – jak wspomniano we wstępie – badanie koniunktury bankowej jest opóźnione o kwartał.

wskaźników są niższe od średnich dla trzeciego kwartału roku, a w przypadku przemysłu przetwórczego³ i sektora bankowego wyniki są rekordowo niskie dla tej pory roku.

Jak wspomniano, wzrost wartości BARIRG w porównaniu z poprzednim kwartałem wyniósł 19,2 pkt. W historii badań IRG SGH jest to rekordowo duży wzrost o tej porze roku, albowiem trzeci kwartał roku charakteryzuje się raczej niewielkimi zmianami wartości barometru w porównaniu z kwartałem drugim. Najczęściej mieszczą się w przedziale od -1,5 do 2,5 pkt. Wzrost zanotowany w III kwartale br. odzwierciedla wychodzenie gospodarki z głębokiego kryzysu, w jakim znalazła się w poprzednim kwartale wskutek pandemii koronawirusa, i wyraża tzw. efekt bazy. Według szacunku GUS w II kwartale br. nastąpił spadek PKB w cenach stałych o 8,2% r/r. Na podstawie wyników badań koniunktury IRG SGH można spodziewać się, że choć w III kwartale br. w stosunku do III kwartału roku ubiegłego również nastąpi spadek realnego PKB, to nie będzie on już tak duży jak w drugim kwartale.

W bieżącym kwartale pogorszenie się koniunktury miało miejsce jedynie w sektorze bankowym; wartość wskaźnika koniunktury obniżyła się o 4,6 pkt. Z pozostałych pięciu wzrosły wartości czterech wskaźników – koniunktury w przemyśle przetwórczym, budownictwie i handlu oraz kondycji gospodarstw domowych – są rekordowo duże. Największy udział we wzroście wartości BARIRG miały przemysł przetwórczy (wzrost wartości wskaźnika o 26,9 pkt) i gospodarstwa domowe (o 24,3 pkt), wnosząc łącznie 12,8 pkt do wzrostu wartości barometru. Wkład pozostałych działów gospodarki jest mniejszy, co wynika nie tylko z mniejszych wzrostów wartości samych wskaźników, ale i mniejszych wag w formule BARIRG. Handel, budownictwo i rolnictwo wniosły łącznie 7 pkt do kwartalnego wzrostu wartości barometru.

Rysunek 2. Barometr IRG SGH w latach 2016-2020.

Źródło: opracowanie na podstawie danych IRG SGH.

W porównaniu z III kwartałem 2019 roku wartość barometru zmalała o 15 pkt. Jest to rekordowo duży spadek. Poprzedni spadek tego rzędu dla kwartału III odnotowano w 2009 r.; wyniósł on wówczas 13,8 pkt. Spadek wartości barometru w zestawieniu rok do roku jest ósmym z rzędu. Jest to skutek spadku wartości wszystkich wskaźników składowych, choć w różnym stopniu. Wymienić należy przede

³ W celu obliczenia wartości BARIRG za III kwartał uwzględniono wartość wskaźnika koniunktury w przemyśle przetwórczym z lipca, tj. -11,6 pkt.

wszystkim sektor bankowy, gospodarstwa domowe oraz budownictwo, których udziały w rocznym spadku wartości BARIRG wyniosły odpowiednio: 34,65%, 33% i 24,7%. W przypadku budownictwa odnotowany spadek (o 29,6 pkt) jest rekordowo duży dla tej pory roku. Wkład pozostałych trzech działów jest znacznie mniejszy i łącznie wynosi 7,7%.

Koniunktura w III kwartale 2020 r. wyraźnie się poprawiła, nadal jest jednak na bardzo niskim poziomie. Odrobienie przez polską gospodarkę strat poniesionych w II kwartale, przy nadal obowiązujących znacznych ograniczeniach działalności w niektórych jej częściach (branża turystyczna, transport, kultura itp.) zajmie więcej czasu. Perspektywy na najbliższą przyszłość trudno ocenić jako optymistyczne. Z jednej strony jest gotowość ze strony podmiotów gospodarczych do wzmożenia aktywności, z drugiej – bardzo niskie oceny (choć nie tak złe, jak w ubiegłym kwartale) sytuacji gospodarczej, utrzymujące się spadkowe tendencje w zatrudnieniu w przemyśle i budownictwie, a także niepewność co do dalszego przebiegu pandemii, która to niepewność rzutuje na decyzje producentów i konsumentów. Ponadto należy uwzględnić wpływ czynników sezonowych, który i w czwartym kwartale br., i w pierwszym kwartale 2021 roku będzie raczej negatywny.